

к.пед.н., Яцишин А.В.,

Інститут інформаційних технологій

і засобів навчання НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОТЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Актуальним є необхідність вивчення інноваційного розвитку суспільства та закономірностей з цим пов'язаних, саме тепер, коли людство вступило у новий етап свого розвитку – інформаційне суспільство, підґрунтям життєдіяльності якого є процеси пов'язані з виробництвом, розповсюдженням, використанням та зберіганням інформації.

Спірін О.М. зазначає, що особливу роль у розширенні доступу науковців до інформації відіграють саме електронні бібліотеки, які забезпечують подання інформаційних ресурсів в електронному вигляді. Вони на даний момент є частиною освітнього інформаційного простору, а також національного бібліотечно-інформаційного фонду країни [4]. З метою підвищення рівня інформаційного забезпечення вчених і фахівців потрібні нові нетрадиційні підходи, а найбільш ефективно ця задача може вирішитися шляхом створення електронних бібліотек.

За результатами НДР «Науково-організаційні засади забезпечення функціонування єдиного інформаційного простору бібліотек наукових і навчальних закладів НАПН України», яка виконувалась Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України в 2009-2011 рр. була розроблена та впроваджується електронна бібліотека НАПН України. Впровадження і адаптації будь-яких нововведень завжди було важким і неоднозначним процесом. Важливим є вирішення проблеми відношення людей до організаційних нововведень, а також діагностування їхньої поведінки в умовах впровадження електронної бібліотеки в установах НАПН України.

Різні аспекти розробки та впровадження наукової електронної бібліотеки НАПН України висвітлено в публікаціях: Іванової С.М., Новицького О.В.,

Резніченка В.А., Савченко З.В., Спіріна О.М., Сауха В.М. та ін., проте психологічні та соціальні проблеми пов'язані з цим нововведенням залишилися малодослідженими.

Отже, розглянемо визначення ключових понять: нововведення – комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження та використання нового, метою якого є задоволення потреб й інтересів людей новими засобами, що веде до певних якісних змін системи і способів забезпечення ефективності, стабільності та життєздатності [5]; процес, в ході якого винахід або відкриття доводиться до стадії практичного застосування і починає давати економічний ефект. Будь-яке соціально-економічне нововведення, доки воно ще не отримало масового поширення в галузі праці, виробництва і управління можна вважати інновацією [3]. Поняття «інновація» має комплексне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації [1, с. 338]. Інноваційний процес є сукупністю науково-технічних, технологічних і організаційних змін, що відбуваються у процесі реалізації інновацій [3]. Його перебіг визначається складною взаємодією різних чинників, а ефективність інноваційного процесу можна визначити лише після впровадження інновації. Інноваційний процес не завершується тільки впровадженням новації (електронна бібліотека НАПН України), бо має неперервний характер, адже з поширенням інновація вдосконалюється, та стає більш ефективною, набуває нових якостей, нові можливості застосування, і нових користувачів.

Кожна людина по-різному реагує на нововведення, сама потреба у нововведеннях теж усвідомлюється не одразу і не всіма науковими співробітниками організації одночасно. Інколи в організації можуть виникнути навіть психологічні перешкоди нововведенню, які ускладнюють пов'язану із нововведенням діяльність.

Недооцінювання психологічних бар'єрів, які виникають при впровадженні електронної бібліотеки НАПН України, може звести нанівець всі зусилля розробників. Важливим є не тільки розуміння об'єктивних

закономірностей психологічних бар'єрів, але й бачення їх певної користі, які зможуть «очищувати» це нововведення від можливих забруднень, тобто невдалих або неприйнятних для кожної конкретної організації рішень. Впроваджуючи електронну бібліотеку НАПН України не можна не враховувати психологію науковців і вік [7].

Керівникам наукових установ варто знати про них, щоб покращити ситуацію та ефективніше використати засоби і методи їх попередження і подолання. Будь-які новації потребують витрат ресурсів (праці, часу тощо). Процес впровадження нововведень також потребує витрат, головна з яких це час [2].

Усі нововведення завжди несуть у собі деякий ризик і непередбачуваність, і можуть викликати стресову реакцію у наукових працівників. Інновації в освітній галузі відображають складний і довготривалий процес, провідне місце відводиться науковим працівникам, яким треба сприйняти та реалізувати нововведення [6]. І саме від їх готовності до інноваційної діяльності, від їх ставлення до цього нововведення залежать успіх і ефективність впровадження електронної бібліотеки НАПН України.

Література:

1. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Іванкевич О.В. Роль бібліотеки в процесах впровадження інновацій [Електронний ресурс] / Іванкевич О.В. – 2011. – Режим доступу: <http://www.lib.nau.edu.ua/forum/default.aspx?g=posts&t=52>.
3. Інновації [Електронний ресурс] / Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – 2011. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
4. Спірін О.М. Проектування системи електронних бібліотек наукових і навчальних закладів АПН України [Електронний ресурс] / О.М. Спірін, В.М. Саух, В.А. Резніченко, О.В. Новицький // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – №6 (14). – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.

5. Тлумачення поняття інновація у науковій літературі [Електронний ресурс] / Веб-сайт ЦПТО 1. – 2011. – Режим доступу: <http://www.cpto1.vn.ua/page.php?id=67>.
6. Чудакова В. Психологічний супровід інноваційних освітніх проектів: мотиваційний компонент [Електронний ресурс] / В. Чудакова. – 2011. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/psychology/1281>.
7. Шаповал М.І. Соціально-психологічні аспекти впровадження стандартів ДСТУ ISO 9000 в організаціях України / Менеджмент якості: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Шаповал М.І. – Київ, 2007. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-9746.html>.